

Markägarna

Stranddetaljplan för Yttre Gölpan i Ekenäs skärgård

Utlåtande om naturen

9.10.2025

Naturfakta Keiron Ab

KEIRON

Projekt: Stranddetaljplan Yttre Gölpan, Raseborg, Ekenäs skärgård. Utlåtande om naturen.

Uppdragsgivare: Markägarna

Färdigställd 9.10.2025

Text och bild © Naturfakta Keiron Ab 2025

Skribenter: Susanna Pimenoff

Kartor © Lantmäteriverket 2025

Pärmbild: Yttre Gölpan's nordstrand en regntung dag.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Grunder för värdesättningen	2
3	Bakgrundsinformation	3
4	Allmän beskrivning av naturen	4
5	Fågelfaunan	8
6	Slutsatser och rekommendationer	9
7	Källförteckning	10

1 Inledning

Detta utlåtande gäller två fastigheter i Ekenäs mellersta skärgård på Yttre Gölpan. Fastighetsnumren är 710-432-1-3 och 710-432-1-33. Fastighetens landyta har beteckningen RA-3 med en byggplats samt jord- och skogsbruksområde MU-1 i strandgeneralplanen för Ekenäs södra skärgård. På planområdet finns ett fritidshus med tillhörande ekonomibyggnader. Arkitekturm Ab har fått i uppdrag av markägarna att göra en stranddetaljplan. Målsättningen för planeringen är att stranddetaljplanen ska motsvara den rådande situationen och granska den byggplatsvisa byggerätten i en lighet med generalplanen och rådande behov.

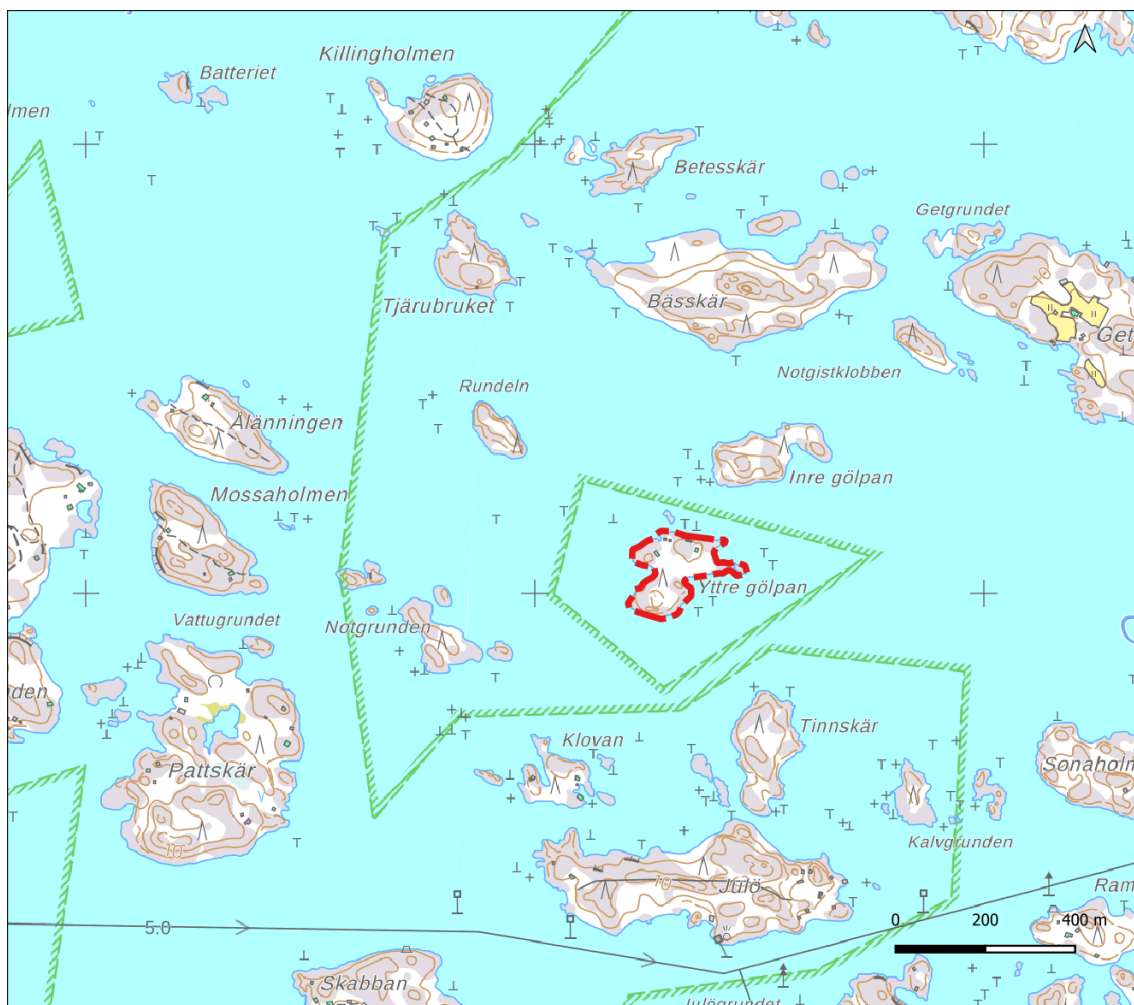
Målsättningen med detta utlåtande om fastighetens natur är att avgöra behovet av en egentlig naturinventering. I en egentlig naturinventering inkluderas noggrannare inventering av artgrupper såsom flora och häckande fågelfauna.

Undersökningsområdet visas på kartorna nedan. Yttre Gölpan ligger ca 7 km söder om fastlandet och 4 km norr om de yttersta skären längre söderut. Fastigheterna omfattar en areal på drygt 2,4 hektar.

Kontaktpersonen för uppdragsgivaren har varit arkitekt Fredrik Lindberg från Arkitekturm Ab. Utlåtandet är uppgjort av biolog FM Susanna Pimenoff från Naturfakta Keiron Ab. Fältbesöket gjordes den 11.6.2025. Utlåtandets fotografier är tagna av Pimenoff.

Bild 1. Fastigheten är betecknad med en röd linje. Yttre Gölpan är beläget i Ekenäs södra skärgård öster om Älgö. I kartans övre del syns Skäldö Skärlandet.

Bild 2. Undersökningsområdet är omringat av vatten med ett flertal skogbevuxna holmar omkring sig. Undersökningsområdet är omringat av en röd streckad linje.

2 Grunder för värdesättningen

Naturvärdena värderas i första hand utifrån gällande lagstiftning och de krav lagen ställer på avgränsningen av livsmiljöer. Lagar som behöver beaktas är naturskyddslagen (64, 78-79 §), vattenlagen (11 §) och skogslagen (10 §). Därtill beaktas alla observationer och tolkningar av de inventerade eller rapporterade artgrupperna. Objektets representativitet och grad av naturtillstånd höjer eller sänker värdet i båda riktningarna. Representativiteten bedöms skilt för varje objekt, eftersom den inte är lika för alla arter eller naturtyper.

De ekologiska korridorerna påverkar värdesättningen, så att värdet höjs om objektet ingår i en viktig ekologisk korridor eller den utgör ett värdefullt kärnområde för det ekologiska nätverket. I skärgården är det svårare att bedöma korridorerna i ett mosaikartat landskap.

För värderingen används följande litteratur:

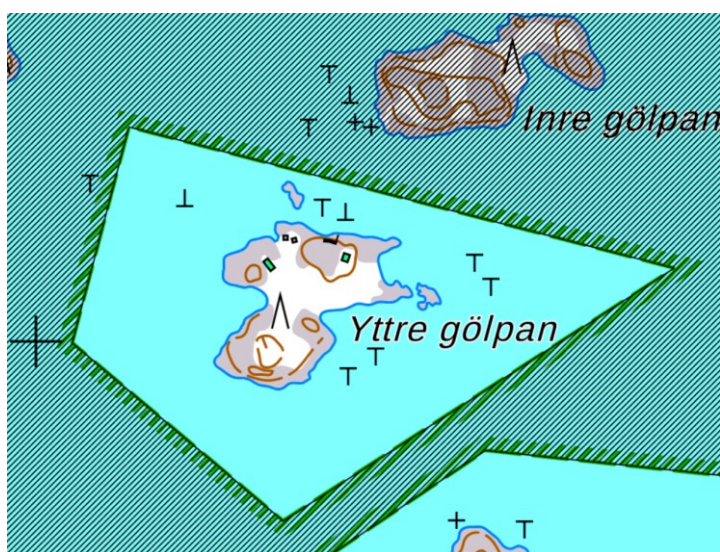
- Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle, ns. LAKU – kriteerit (Uudenmaan liitto, 2012).
- beskrivning av naturdirektivets arter i bilaga IV, förutom fladdermöss (Nieminen mfl. 2017)
- hotade naturtyper i Finland (Kontula & Raunio 2018)
- hotklassificeringen av arter (Hyvärinen mfl. 2019)
- Ekologinen verkosto ja yhteydet (Väre & Krisp 2005)
- Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi (Mäkelä & Salo 2024)

3 Bakgrundsinformation

Yttre Gölpan är en del av Natura skyddsområdet SACFI0100005 "De skyddsvärda marina områdena i Ekenäs och Hangö skärgård och i Pojoviken". Samma område är skyddat både enligt SPA och SAC-kriterier. Fastigheten hör även till HELCOM:s marina skyddsområde nr 91. Fastigheten runt Yttre Gölpan vattenområde hör till det privata naturskyddsområdet YSA014138. Det omfattar vattenområde och holmar kring Getskärsfjärden, men inkluderar inte Yttre Gölpan. (Lantmäteriverket 2025)

I artdatabanken finns inga observationer, som skulle vara placerade precis på Yttre Gölpan (Finlands artdatacenter 2025).

Holmens bergart kallas kvarts- och granodiorit, vilket är en sur och karg bergart (GTK 2025). Jordarten är klassad som berg. På fältbesöket kunde konstateras att de låglänta ytorna var täckta av kvartssand och humus, förutom ett tunt torvlager i holmens södra del.

Bild 3. Det privata naturskyddsområdet omringar Yttre Gölpan vattenområde.

4 Allmän beskrivning av naturen

Undersökningsområdet består av karg skärgårdsnatur, där berg i dagen är framträdande. Strandklipporna är relativt branta och holmens högsta punkter ligger över 5 meter. Holmen har en oregelbunden form med fyra uddar. I söder finns en våt och trädlös sänka, som är omringad av klippor. Sänkan har troligen haft förbindelse med havet genom den nuvarande holmens mitt för länge sedan, då Gölpan sannolikt bestått av tre olika skär.

Hela holmen är skogbevuxen förutom strandklipporna. Man kunde klassificera hela holmen i naturtypen skär och småöar i yttre skärgården, men holmen hör kanske främst till mellanskärgården. Skogstypen kan liknas vid hällemark, men holmens sandiga och låglänta område kunde klassas som torr moskog. Skogen domineras av tallar i olika åldrar, men därtill finns gran och en. Det förekommer ett fåtal lövträd, såsom klibbal vid stranden, några rönnar, samt troligen en planterad ek (diameter ca 20 cm). Undervegetationen är typisk för skärgården med olika risväxter såsom lingon och blåbär, som varvas med krustätel och mossor.

Den artrikaste floran finns längs stränderna. Strandtyperna heter strandklippor av sura bergarter vid kusten, sten- och blockstränder vid Österjön och sandstränder vid Östersjön. I bergsskrevorna finns kustbaldersbrå, fackelblomster, frossört, gräslök, kärleksört, krusskräppa och på berget gul fetknopp och ärenpris. På de steniga stränderna finns salttåg vid vattenbrynet, lite högre upp strandkrypa och gåsört, strandråg och käringtand. Överst växer älggräs, häckvicker, rörflen, fackelblomster, renfana, strandglim, strandvänderot, frossört, och en smal bård av klibbal. Fåtaligt förekommer den lilla växten ormtunga vid den sydliga stenstranden. Det finns två små och sandiga vikar, vars stränder gödslas av blåstång. Vid den västra sandstranden växer mosaikartat rörflen, finnglim, kvanne och vattenmåra under några medelstora klibbalar.

Den våta sänkan i holmens sydliga del är en trädfattig myr, som pga landhöjningen avsnörts från havet. Torvlagret har inte ännu blivit tjockt. Bland myrväxterna dominerar getpors, kråkbär, ljung och tuvull. Det förekommer lite tranbär, storsileshår och i kärrkanten lite hjortron och lingon. Rostvitmossa och en annan storvuxen vitmossa-art täcker marken. Myren kantas av tvinvuxna äldre tallar och några torrfuror, och på myren växer små tallplantor.

Bild 4. Holmen består av klippor och sten, och mosstället är tjockt.

Bild 5. Stenig hälletmarkskog och tallar i olika åldrar är allmänna på fastigheten.

Bild 6. Den mer utsatta sydstranden är bevuxen främst av tvinvuxna tallar.

Bild 7. På myren växer väldoftande getpors, som blommade i juni.

Bild 8. Den sydöstra stranden är stenig, men relativt artrik. I förgrunden blommar gåsörten med gula blommor.

Bild 9. Stranden är den mest artrika naturtypen, då vågor, is och fågelbete hindrar buskar och träd att växa. På bilden syns älggräs, kråkvicker, rörflen och gåsört.

5 Fågelfaunan

Under fältbesöket 11.6.2025 gjordes observationer av ett litet antal häckande fågelarter. Fältdagens väder var regnigt och blåsig, vilket påverkar resultatet negativt, då fåglarna var tysta och stilla. Resultatet motsvarar inte en fågelinventering, som kräver flera fältbesök, för att större delen av fågelfaunan ska kunna upptäckas.

På holmens östra klippudd häckar en fiskmåås och en knölsvan. På holmen häckade åtminstone två ejdrar, en i öst och en i sydkanten. Därtill observerades flera rövade ejderägg på olika håll, men boplatserna förblev oupptäckta. I ett strandskjul häckade en storskrake med ca 10 ägg i boet. En annan skrakhona fanns under huvudbyggnaden. Övriga observerade arter är strandskata, fisktärna, silvertärna, talgmes och sädesärta. Av dessa antas endast småfåglarna häcka på holmen. På holmen förekommer troligen arter som bofink och ärtsångare, men äventyrligt även vigg och småskrake, men dessa upptäcktes inte.

Bild 10. Knölsvan och fiskmåås häckar på den östliga udden.

Bild 11. Ett ejderbo på den sydöstra stranden. Inventeraren täckte in äggen med dunet som skydd mot regn och rovfåglar, efter att ådan flytt.

6 Slutsatser och rekommendationer

Naturen på Yttre Gölpan är typisk för Ekenäs skärgård. Naturen kännetecknas av släta bergsformationer, hällemarksskog, lite moskog samt klipp- och stenstränder. Det är dock mer ovanligt med en öppen myr och små partier av sandstrand, som båda finns i den södra delen av holmen. Floran är artfattig på grund av den sura bergarten, men det är typiskt för Finska vikens skärgård. Naturvärdena består av att skogen är ganska opåverkad av skötsel och många träd är tvinvuxna och gamla, likaväl som att död ved i form av några torrfuror förekommer och givetvis av holmens läge, som möjliggör häckande sjöfågel.

Fastigheterna är bebyggda med två fritidshus samt några ekonomibyggnader och tre bryggor. Två storskrakar har byggt bo under husen, vilket tyder på att de inte nämnvärt störts av mänsklig närvaro under försommaren. Häckfågelfaunan är troligen knapp, men samtidigt typisk för en liten skogsholme. Ett fältbesök under en regnig junidag ger en bild av fågelfaunan, men resultatet motsvarar inte en fågelinventering.

Slutsatsen är att en noggrannare naturinventering av fastigheternas naturvärden inte behövs, eftersom växterna är tillräckligt väl dokumenterade med ett fältbesök under sommaren. En noggrannare naturinventering tillför troligen endast lite fler fågelarter

och några parantal till den nuvarande information. Detta skulle med stor sannolikhet inte påverka planläggningen, då holmens fågelfauna antas vara typisk. Holmen är inte potentiell för stora rovfåglar eller en fågelkoloni, vilket skulle kunna påverka planläggningen.

Yttre Gölpan hör till det stora Natura-området, som i stort sett täcker hela Ekenäs skärgård. Planens främsta målsättning är att konstatera nuvarande läge, vilket inte påverkar Natura-värdena varken positivt eller negativt. Ifall det under planprocessens lopp framkommer större behov av ändringar i markanvändningen, kan det bli aktuellt med en behovsprövning av planens påverkan av Natura-värdena.

Det kan i allmänhet rekommenderas, att byggandet av nya hus med fördel kunde inledas först i juli, så att eventuellt häckande sjöfågel hinner ruva ostört. Ifall de befintliga husen är i bruk redan tidigare under samma vår eller försommar, ökar inte byggarbetet störningen nämnvärt, eftersom mänsklig närvaro sannolikt redan skrämt iväg skyggare fågelindivider.

7 Källförteckning

Finlands artdatacenter 2025: Sök av artobservationer 8.10.2025. URL: <https://laji.fi/>

Geologian tutkimuskeskus 2025: Maankamara -databassök av bergarter och jordarter. URL: <https://gtkdata.gtk.fi/maankamara/>

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kempainen, E., Uddström, A. & Liukko, U-M., [toim.]. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus. s. 704.

Kontula, T. & Raunio, A., [toim.]. 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja - Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 5/2018, 2018. s. 925.

Lantmäteriverket 2025: Sök av skyddsområden. URL: <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Mäkelä, K. & Salo, P. 2021. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskus SYKE. – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47. 346 s. ISSN 1796-1726 (verkkoj.)(online).

Nieminen, M. & Ahola, A., [toim.]. 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017. ss. 1-278. ISBN 978-952-11-4638-1.

Uudenmaan liitto 2012: Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle (LAKU). –Uudenmaan liiton julkaisuja E199. 54 s. ISBN 978-952-448-342-1.